

Avrupa Birliği ve evre

Avrupa Birliği ve evre

<http://www.deltur.cec.eu.int/kitap/cevre.html>

Neden bir Avrupa Birliği evre politikası? evre koruma politikalarının yirmi beş yılı

- Suyun korunması
- Havanın korunması
- Hayatın korunması
- Ormanların korunması

Beşinci evresel eylem programı -Sürdürülebilirliğe doğru

- İşleme ve imalat
- Ulaşım
- Enerji
- Tarım ve ormancılık
- Turizm

Ne kadar ilerleme kaydettik?

Doğuya bakış - Avrupa'da işbirliği

Küresel işbirliği

- Ticarette işbirliği
- Gelişmede işbirliği
- Küresel evre sorunlarında işbirliği

Sürdürülebilir bir ekonomi

AB hukukunun uygulanması ve yaptırımları

Çevresel iyileşmelerin finanse edilmesi

Eğitim ve öğretim

- Kamu bilincinin yükseltilmesi

Birlik evre hukuku çerçevesinde yurttaşların hakları

- Bilgilendirilme hakkı
- Görüşüne başvurulma hakkı
- Hükümet kararlarını gözden geçirme hakkı
- Birlik hukukundan yararlanma hakkı

Gelecek yüzyılda Avrupa Birliği daha temiz, daha sağlıklı, daha güzel ve daha müreffeh mi olacak? Yoksa, havamızın, suyumuzun, ve toprağımızın giderek daha kötü biçimde kirlenmesi, ormanlarımızın ve yeşillik alanlarımızın sürekli kaybı ve giderek daha fazla kentleşen ve endüstriyelleyen hayat tarzımızdan kaynaklanan daha fazla hastalık gibi sorunları yaşamaya devam edecek miyiz?

Bir görüş açısından, Avrupa için bugün görünüm iyimserdir: kurşun, kadmiyum ve cıva gibi toksik maddelerin sınai emisyonları önemli ölçüde azalmıştır. Tehlikeli tarım ilaçları ve kimyasal maddelerin çoğu yasaklanmış ya da katı kısıtlamalara tabi tutulmuştur.

Ormanlar ve göller üzerinde vahim etkilerde bulunan asidik kükürt dioksit (SO₂) emisyonları önemli ölçüde azaltılmıştır. Yeryüzünün etrafındaki koruyucu stratosferik ozon tabakasına zarar veren kimyasal maddeler yasaklanmakta ya da aşama aşama üretimleri durdurulmaktadır. Yeniden kazanım oranları yükselmektedir. Kanalizasyon ve katı atık arıtımı sayesinde nehirlerimiz ve göllerimizin durumu düzelmiştir, öyle ki som balığı dahi eski yumurtlama yerlerine geri dönmüştür. Avrupa Birliği'nde çevre, eşine rastlanması zor bir hukuksal korumadan yararlanmaktadır.

Ancak, bir diğer bakış açısına göre de en yalın çevre sorunlarımızdan sadece bir kaçını çözebilmiş durumdayız.

Geleceğe ilişkin sorunlarsa çok daha az anlaşılıyor ve kontrol altına alınması çok daha zor. Bu sorunlar bireylerin ve grupların eylemlerinin birbirleri ya da çevre üzerindeki etkilerini dikkate almadığı bir toplumun, kısacası hala yeryüzünün kaynakları sonsuza kadar kendini yenileyebilmiş gibi davranan bir toplumun doğal sonuçlarıdır.

İktisadi büyüme, enerji ve maddelerin giderek daha fazla tüketimi, atık ve kirliliğin artışı anlamına geldikçe çevre üzerindeki baskı da artacaktır.

Bu eğilimler hala sık sık geri dönülmez biçimde toprak, habitat, biyo-çeşitlilik, doğa örtüsü ve doğal kaynak kaybına yol açmakta ve çevre koşullarında, yaşam süremizde geri dönüşü olmayan şekilde yerel, bölgesel ve küresel değişiklikler doğurmaktadır.

1995 yılında durumun Avrupa Çevre Kurumu tarafından özetlendiği şekilde, Avrupa Birliği çevre üzerindeki baskıların azaltılmasında ilerleme kaydetmektedir, ancak bu sürdürülebilir gelişme yönünde ilerlemek şöyle dursun, çevrenin genel kalitesini iyileştirmeye dahi yetmemektedir.

Aşağıdaki kutuda beşinci çevresel eylem programının başlangıcında Avrupa Topluluğu içinde bazı kaygı verici eğilimler gösterilmektedir.

Hala artmakta olan çevresel baskılar

- 2010 yılına gelindiğinde tüketim % 25 artmış olacaktır, karbon emisyonları ise 1990 yılına oranla % 20 artacaktır.
 - 2000 yılında, 1990 yılına oranla özel araç sahipliği % 25 ve katedilen mesafe % 17 artacaktır.
 - 1970 ile 1988 yılları arasında gübre kullanımında % 63 artış olmuştur.
 - 1987 ile 1992 yılları arasında kentsel katı atıklar % 35 oranında artmıştır.
 - 1970 ile 1985 yılları arasında ortalama su kullanımında % 35 artış olmuştur.
 - 2000 yılında, 1990 yılına oranla Akdeniz turizminde % 60 oranında artış öngörülmektedir.(1)
1. Bu rakamlarda bundan önceki 12 üyeli Avrupa Topluluğu esas alınmıştır.

Neden bir Avrupa Birliği çevre politikası?

"Çevre sınır tanımaz" - Avrupa Topluluğu'nun -bugün daha yaygın adıyla Avrupa Birliği'nin - ilk çevre mevzuatını geliştirmeye başladığı 1970'li yılların sloganı buydu. Bu günümüzde daha da doğrudur.

İlk yönergeler tehlikeli kimyasal maddelerin test edilmesi ve etiketlenmesi, içme suyu ve yerüstü sularının korunması ve enerji santralleri ve motorlu taşıtlardan kaynaklanan SO₂, NO ve parçacık maddeler gibi hava kirleticilerinin kontrol edilmesi üzerinde odaklaşıyordu. 1970'lerden 1980'lere kadar yönergelerin çoğu Avrupa'nın kendi yurttaşlarının yaşam ve çalışma koşullarını iyileştirme yönündeki öncelikli taahhüdü ile bağlantılıydı. İnsanlar yaşamın kalitesinin sadece gelir ve maddi eşyalarla çözülemeyeceğini giderek anlamaya başladılar.

1987'de Tek Avrupa Senedi büyümekte olan bu çevre mevzuatı yığının resmi bir hukuksal temel sağladı ve ortaya üç hedef koydu : çevrenin korunması, insanların sağlığı ve doğal kaynakların basiretli ve akılcı bir biçimde kullanımı (Madde 130r).

Antlaşma'daki yeni madde hükümetlerin zaten anladıkları bir şeyi yansıtıyordu : ülkeler, soludukları hava, yedikleri yiyecekler, kullandıkları ürünler, attıkları atıklar, tükettikleri enerji ve iş ve zevk için yaptıkları gezilerle birbirine bağlı olan insanlardan oluşan karşılıklı olarak bağlantılı ve bağımlı bir dünyanın parçasıdır.

Benzer biçimde, bir Üye Devletteki bir fabrika bir kaç Üye Devletten mal ve ham madde ithal edebilir; ithal edilen gazdan edilen enerjiyi tüketebilir; sınır ya da akarsular ötesinde havayı ve suyu etkileyen atıklar üretebilir ve atıkları bir kaç yüz ya da binlerce kilometre uzaktaki hükümetler ve insanlar için sorumluluk ve risk teşkil eden ürünleri ihraç edebilir.

1992 yılında Maastricht Antlaşması Avrupa Birliği hukukunda sürdürülebilir gelişme kavramını resmen oluşturdu. Daha sonra, 1997'de Amsterdam Antlaşması sürdürülebilir gelişmeyi Avrupa Birliği'nin ağırlıklı hedeflerinden birisi haline getirdi. Yeni Antlaşma Avrupa Birliği'nin gelecekteki gelişmesinin sürdürülebilir gelişme ve çevrenin yüksek düzeyde korunması ilkesine dayandırılması gerektiği şeklindeki ilkeye bağlılığı önemli ölçüde pekiştirdi. Çevre konusunun ticaret, endüstri, enerji, tarım, ulaşım ve turizm dahil Birliğin diğer tüm ekonomik ve sosyal politikalarının tanım ve uygulaması ile bütünleştirilmesi gerekmektedir.

Belirli koşullar altında Üye Devletler, Birliğinkinden daha katı çevre standartları ve gerekleri uygulamayı sürdürebilir ya da uygulamaya koyabilirler. Komisyon bu daha katı ulusal normların tek pazara ve eşit rekabet koşullarına uygun olup olmadığını kontrol eder.

Yetki ikamesi ve sorumlulukların paylaşımı

Bir sorun tek başına ulusal hükümetler tarafından çözülemediğinde Birlik harekete geçer. Bu yetki ikamesi ilkesi (Maastricht Antlaşması ile konulan şekilde AT Antlaşması'nın 3b Maddesi) Birliğin daima faaliyetlerini en etkili olabilecekleri yerlere yöneltmesi ve en etkili olabilecekleri durumlarda ulusal ve yerel yönetimlerin eylemlerini desteklemesi anlamına gelir.

Dolayısıyla, sözgelimi ozon tabakasına zarar veren maddeler ya da yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olan türlerin ticareti gibi konular hakkında uluslararası çevre anlaşmalarının müzakere edilmesinde öncülük eder ve münhasıran yetkiye sahip olabilir. Üye Devletler, geleneksel olarak toprak kullanımı planlaması ve imar, bölgesel ve ulusal ulaşım ve su kaynaklarının planlanmasından sorumludur.

Birlik yerel yönetimlerin faaliyetlerini ağırlar, yol gösterici kitaplar, araştırma ve demonstrasyon projeleri ile desteklemiştir.

Çevre koruma politikalarının yirmi beş yılı Suyun korunması

Birlik, kentsel atık su arıtma yönergesi ile 2010 yılının sonuna kadar tüm yerüstü ve kıyı sularının organik kirlilikten arındırılması hedefini koymuştur. Bunun için önümüzdeki on yıl boyunca yerel yönetimler ve sanayiler tarafından atık su arıtımına muazzam yatırımlar yapılması gerekecektir.

Geçmişte, Birlik, içme, balık üretimi ve yüzme gibi kullanımlar için su kalitesinin korunması ve bazı temel kirleticilerin kontrolü üzerinde odaklanmıştır. Bugünse, Birlik politikası daha iyi bir bilimsel temele ve daha geniş bir vizyona sahiptir : su kalitesinin korunmasını temiz su kaynaklarının ve arzının yönetimi ile bütünleştirmeyi amaçlamaktadır. Gelecekte, su kalitesi standartları ve deşarj limitleri, bazı Üye Devletlerde uzun süredir uygulandığı gibi doğal nehir havzaları üzerine kurulu ve iyi oluşturulmuş bir su yönetimi sistemi çerçevesinde uygulanabilir.

En önemlisi de, 2010 yılına kadar Üye Devletler su fiyatlarının yüksek kaliteli ve güvenilir su kaynakları sağlama ve sürdürmenin tam ve gerçek maliyetini yansıtmalarını sağlamak zorundadır. Su fiyatı su şirketlerine gerçek maliyetini yansıttığında gerek yurttaşlar gerek endüstriler suyu daha verimli bir şekilde kullanmaya ve israftan kaçınmaya teşvik edilmiş olacaklardır.

Salt düzenlemelerle kontrol edilmesi mümkün olmayan sorunlu bir alan da suların tarım alanlarından gelen nitratla kirlenmesidir. 1991 nitrat yönergesi çerçevesinde Üye Devletler tarımdan yerüstü ve yeraltı sularına nitrat sızıntısı düzeyini düşürmek amacıyla iyi tarım uygulaması yasaları hazırlamaktadır. Nitrat kirliliğinden fiilen ya da potansiyel olarak etkilenen suları belirlemektedirler. Tarım uygulamaları üzerinde hukuksal olarak yaptırımları haiz sınırlamalar ve organik gübre kullanımında limitler içeren eylem programları geliştirilecektir.

Birliğin su kalitesi hedefine bağlılığının bir ölçütü de kanalizasyon ve atık su arıtma tesislerin inşasına verdiği destekte görülebilir : 1994-99 döneminde Birlik ortalama gelirinin % 75'inin altında gelir düzeyi olan bölgeler ülkeler için Yapısal Fonlardan 7 milyar ECU sağlanacaktır. Portekiz'de su şebekesi ile bağlantılı nüfusun oranı 1989 yılında % 61 iken 1999'da % 95'e çıkacaktır; İrlanda'da Birlik standartlarına göre arıtılan kentsel atık su oranı 1993'te % 20'den 1999'da % 80'e çıkartılacaktır.

Havanın korunması

Hava kalitesinin korunması gelecek yüzyılda Birlik politikalarını belirlemeye devam edecek olan büyük bir sorundur. Hava sadece katı kirlilik kontrolleri ile daha temiz olamaz. Bunun için enerji, ulaşım, turizm ve arazi imari gibi çok çeşitli diğer Birlik politikaları, ulusal hatta yerel politikalarda köklü değişiklikler gereklidir.

Birliğin ilgi göstermesi gereken sorunların kapsamı geniştir : stratosferik ozon tabakasının aşınması; asitleşmenin, yer düzeyindeki ozon ve diğer kirleticilerin kontrolü; ve iklim değişikliği. Her sorun toplumun ve endüstrinin farklı kesimlerini etkilemekte olup özel çözümler gerektirmektedir.

Stratosfer ozon tabakasının aşınması diğer sorunlara nazaran çok daha kolay ele alınmaktadır. Bu konuda Birlik, Birleşmiş Milletler Çevre Programının destek ve onayı ile 120'den fazla ülke tarafından kabul edilmiş olan bir çerçeve içinde hareket etmektedir. Ozona zarar veren klorofluorokarbonların ve halonların aşama aşama devreden çıkarılması hedefine 1996 yılında ulaşılmış olup hidroklorofluorokarbonların (HCFC) 2004 yılına kadar % 35 azaltılması hedefinde ilerlemektedir ve ardından 2030 yılında tamamen yasaklanacaklardır.

Benzer biçimde, Birlik SO₂ ve NO₂ seviyelerini % 70 ve % 30 oranında azaltma yükümlülüğünü Birleşmiş Milletler / Uzun Vadeli Sınırötesi Hava Kirliliği Hakkındaki Avrupa Sözleşmesi için Ekonomik Komisyon tarafından belirlenen son tarihten önce yerine getirmiştir.

Sera gaz emisyonları en hassas sorundur. Birlik 2000 yılına kadar CO₂ emisyonlarını 1990 seviyesinde durdurma yolunda olmakla birlikte daha fazla azaltımı mümkün kılacak olan enerji karbon vergisi önerisini yasalaştıramamıştır. 1992 BM İklim Değişikliği Hakkında Çerçeve Sözleşmesine ülkelerin sera gaz emisyonlarını 2005, 2010 ve 2020 yıllarına kadar aşamalar halinde azaltmalarını zorunlu tutan bağlayıcı bir protokol eklenmesi için yoğun çalışmalar yapmaktadır. Buna göre CO₂, metan ve azot oksit emisyonlarında 2005 yılına kadar % 7.5 ve 2010 yılına kadar da % 15 azaltma yapılması üzerinde bir mutabakat amaçlanmaktadır.

Bu hedefe ulaşmanın en iyi yollarından biri enerji tüketimini azaltmaktır. Daha yoksul olan bölgeler kişi başına daha fazla enerji tüketme eğiliminde olduğundan Yapısal Fonlar enerji altyapı projelerine yöneltilmiştir.

Avrupa Komisyonu, ayrıca CO₂ emisyonlarını azaltmak amacıyla petrol ve motorlu taşıt endüstrileri ile yakıt tüketiminde önemli azaltımlar konusunda da görüşmeler yapmaktadır. Motorlu taşıt araçları üreticileri ve petrol endüstrisi ile işbirliği içinde bir "Oto-petrol" programı hazırlamış olup bu program meyvalarını vermeye başlamaktadır. Komisyon hava kalitesinin artan trafiğe rağmen iyileşmeye devam etmesini sağlayacak yeni, düşük maliyetli

emisyön limitleri ve yakıt kalitesi standartları önermiştir.

Avrupa Birliği'nin alanının % 60'ından fazlası, özellikle de kuzey ülkeleri aşırı asitleşmeye maruzdur. Enerji santrallerinin SO₂ ve NO_x emisyonlarında önemli ölçüde azalma olmakla birlikte bir çok bölgede kritik yük sınırlarının aşılmasına devam edilecek ve bitki ve su yaşamı hasar görmeye devam edecektir. Asitleşmeyi gelecek onyıllar içinde kritik yük sınırlarının altına indirmeyi amaçlayan kapsamlı bir strateji 1997 yılında yayınlanmıştır, ancak bunun başarısı özellikle ulaştırma sektöründen kaynaklanan emisyonları daha da düşürme yönündeki uyumlu çabalara bağlı olacaktır.

Büyük Avrupa kentlerinin çoğunda kısa vadeli hava kirliliği Dünya Sağlık Örgütü (WHO) hava kalitesi standartlarını yılda en az bir kere aşmaktadır. Bunun başlıca nedeni trafiktir, ancak motorlu taşıt araçlarından kaynaklanan emisyonların kontrolü gerek kent planlamacıları gerek otomobil endüstrisi için zorlu bir sorun teşkil etmektedir. Taşıt aracı sayısı ve seyirdeki artış, hala emisyon kontrollerinin iyileşmesinden sağlanan faydalara ağır basacak gibi görünmektedir.

Şehirlerde, kitle ulaşımı otomobillere bir alternatif olabilir. Birlik kentsel ulaşımında "en iyi uygulama" modellerini teşvik etmekte ve yeni teknolojilerde araştırma ve demonstrasyon projelerini desteklemektedir. Yeni yayınlanan ulaştırma sektörü için yol gösterici ilkeler sürdürülebilir ulaştırma politikalarına yol göstermektedir. Öneriler arasında demiryolu, karayolu, hava ve deniz ulaşımı arasında doğru dengenin sağlanması, ilgili tüm tarafların katılımı, kullanıcıların gerçekçi fiyatlar ödemeye ikna edilerek ağların bakım ve işleyişinin sağlanması ve planlama sürecinin en başından itibaren çevresel kaygıların hesaba katılması yer almaktadır.

Birliğin beşinci çevresel eylem programı çerçevesinde hava kalitesi ve hedeflerine ilişkin örnekler 1

Sorun	Hedef	İlerleme
İklim değışikliği	"Yeryüzü gezegenin doğal absorpsiyon kapasitesinin aşılması"	Aşağıda açıklanan eylemlerin toplamı olarak ele alınabilir.
Karbon di oksit (CO₂)	2000 - 1990 seviyelerinde stabilizasyon 2005 ve 2010 yıllarına kadar aşamalı olarak azaltma	Hedefte Önerildi
Metan (CH₄) Azot oksit (N₂O)	1994 - kontrol önlemlerinin belirlenmesi ve uygulanması	Metan azaltımı hakkında stratejik yayın Komisyon tarafından 1996 Kasım ayında yayınlandı.
Ozon tabakasının aşınması	"Ozona zarar veren emisyonların tümüyle önlenmesi nihai amacına yönelik çalışma"	CFC ve halonların 1996'ya kadar aşama aşama devreden çıkartılması
HCFC	1995 - tüketimin 1989 CFC seviyesi olan % 2.6'da sınırlanması	Hedefe ulaşıldı
CFC, karbon tetraklorid, halon gazları, III-triklorotan	Bazı zorunlu kullanımlar haricinde 1996 yılına kadar aşama aşama devreden çıkartılması	Hedefe ulaşıldı
Asitleşme	"Kritik yük ve seviyelerin aşılması"	Komisyon'un stratejik yayını 1997'de yayınlandı
Nox	1994 - 1990 seviyelerinde stabilizasyon 2000 - 1985 seviyelerinde % 30 azaltma	1994 - Hedefe ulaşıldı Ek önlemler olmadan hedefe ulaşılması muhtemel görünmüyor
Sox	2000 - 1985 seviyelerinde % 35 azaltma	1994 yılında hedefe ulaşıldı

1. Avrupa Birliği'nde Çevre, Avrupa Çevre Kurumu, Kopenhag, 1995.

Hayatın korunması

Kentsel ve endüstriyel gelişme, tıpkı entansif tarım gibi Birlik içinde biyo-çeşitliliğin bir çok önemli alanını sürekli olarak tehdit etmektedir. Avrupa ekosistemlerinin tüm türleri şiddetli baskıya maruz kalmaktadır ve biyo-çeşitliliğin kaybı belli bir düzende kalmaktan çok artma eğilimi göstermektedir.

1992 Biyo-çeşitlilik Hakkındaki Sözleşme Avrupa Birliği'nin sınırları içinde ve ötesinde habitatları ve türleri koruma programlarının çerçevesidir. Topluluğun biyo-çeşitliliği koruma stratejisi 1992 habitatlar yönergesi çerçevesinde Natura 2000 programını kullanarak Avrupa habitatları ve aralarındaki koridorların bağlantılı bir ağını oluşturarak habitatların korunması ve önemli habitatların içinde ve çevresinde sürdürülebilir toprak yönetim uygulamalarının teşvikinin birleştirilmesi üzerine kuruludur.

Natura 2000 ağının 2004 yılına kadar tamamlanması öngörülmektedir. Ancak, bunun başarısı gelecekte ulaşım, tarım ve turizm politikalarının dikkatli bir şekilde oluşturulması ve uygulanmasına bağlıdır.

Biyo-çeşitliliği koruma hedefi daha yoksul olan kırsal alanlarda gelişmeyi teşvik hedefiyle kolayca çelişebilir. Yoksul bölgeler, genellikle sınai gelişme ve nüfusları görece az olduğundan doğa bakımından zengindir. Bu yüzden Birliğin Yapısal Fonları bu bölgelerin projeleri için çevresel değerlendirme gerekleri belirlemiştir ve çevresel gerekleri kalkınmanın gerekleriyle bağdaştıran önlemleri desteklemektedir.

Avrupa Birliği uzun zamandır, gelişmekte olan ülkelerde, yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olan türlerin korunması ve ulusal parkların yönetimine yönelik programlar da dahil olmak üzere doğayı koruma projelerini desteklemektedir. 1990-95 döneminde, örneğin Kenya'da fil türünü koruma ve bir Topluluk doğal hayat projesi ve Pakistan'da Himalaya cangıl projesi için 60 milyon ECU tahsis edilmiştir.

Ormanların korunması

Ormanlar Avrupa Birliği'nde 127.8 milyon hektar alan kaplamaktadır. Ağaçlandırılmış alanlar ozaman ki 12 Üye Devlette 1960 ila 1990 yılları arasında % 10 artmıştır. Orman politikası çevre korunmasının diğer tüm yönleriyle bağlantılıdır :

ormanlar yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olan türlere habitat sağlamaktadır ve bir çok ülke için önemli bir malzeme, gelir ve uluslararası ticaret kaynağı ve sera gazı olan CO2 için hayati önemde bir küresel temizlik yeridir.

Birlik 1992 yılında bir orman stratejisi benimsemiş ve ortak tarım politikasını, kısmen, ağaçlandırma ve ormanların iyileştirilmesi amacıyla reforma tabi tutmuştur. Bu reformlar bazı başarı emareleri göstermektedir. 1994-97 döneminde Üye Devletler 650.000 hektar yeni ormanlık alan yaratmış ve mevcut ormanlık alanlardan 130.000 hektarı iyileştirmişlerdir. Birlik proje masraflarına % 50 ila 75 oranında katkıda bulunmuştur.

Birlik küresel önem taşıyan ormanların korunmasına da eşit derecede öncelik tanımaktadır. Sürdürülebilir orman yönetimini teşvik ederek dünya çapında ormanların kaybı yönünde hızlanan eğilimin tersine döndürülmesine yardımcı olacak hukuken bağlayıcı nitelikte uluslararası bir araç oluşturmaya çalışmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerle yaptığı

anlaşmalarda sürdürülebilir orman yönetimini vurgulamış ve özellikle, 1995 yılında Afrika, Karayipler ve Pasifik Devletleri ile ilişkilere dair Lomé IV Sözleşmesi revize edilirken orman kaynaklarının sürdürülebilir yönetimi hakkında bir protokol eklemiştir.

Birlik Uluslararası Tropik Kereste Anlaşması'na üyedir ve 1996 yılında yeni anlaşmayı onaylama kararı almıştır. 1992 yılından bu yana tropik ormanları desteklemek için yılda yaklaşık 50 milyon ECU tahsis etmiştir.

Beşinci çevresel eylem programı 'Sürdürülebilirliğe doğru'

Sürdürülebilir gelişme 'gelecek kuşakların kendi ihtiyaçları karşılama yeteneklerinden taviz vermeden bugünün ihtiyaçlarını karşılayan gelişme'dir.

Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu (Brundtland Komisyonu)

Bugünün eylemleri yarının çevre kalitesini ve ekonomik sürdürülebilirliği belirleyecektir. Avrupa Birliği 1992 yılında Rio de Janeiro'da toplanan Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı'nda sürdürülebilir gelişmenin küresel gündemi olan Gündem 21'i onaylamıştır. Rio'dan bu yana Birlik Avrupa'da ve dünyada siyasal öncelikler listesinde sürdürülebilirlik konusunu üst sıralarda tutmaya çaba göstermiştir.

Hiç bir ülke kendi başına sürdürülebilirliği elde edemez, ancak Avrupa Birliği dünyanın diğer bölgelerinde devletler arası işbirliği için yararlı olabilecek sürdürülebilir davranış modelleri uygulamayı ummaktadır.

1992-2000 dönemi için Avrupa Birliği'nin çevre ve sürdürülebilir gelişme ile ilgili politika ve eylem programı olan 'Sürdürülebilirliğe doğru' Gündem 21'e paralel olarak geliştirilmiştir. Bu program politika, yasa ve projeleri tek bir hedefe - sürdürülebilir gelişme hedefine- yönelik kapsamlı bir reform programı içinde bütünleştiren yeni bir yol çizmiştir. Çevre sorunları gerçekte yıkıcı tüketim ve davranış kalıplarının semptomlarıdır.

Beşinci program daha önceki çevre programlarının başlıca araçları olan 'komuta ve kontrol' yönergelerini ve yönetmeliklerini her düzeyde eylemler yelpazesıyla ve toplumun her grubunun katılımı sağlayarak desteklemeyi amaçlamaktadır. Çevreyi tahrip edebilecek ve doğal kaynaklar azaltabilecek olan beş temel ekonomik sektör -endüstri, ulaşım, enerji, tarım ve turizm- üzerinde odaklaşmakta ve her sektör için bir dizi hedef ve faaliyet belirlemektedir.

Beşinci program, ayrıca bugün Birliğin karşı karşıya olduğu en önemli çevre sorunlarından bazılarını da ele almaktadır : iklim değişikliği, asitleşme ve hava kirliliği, doğal kaynakların ve biyo-çeşitliliğin tükenmesi, su kaynakları, kentsel çevrenin bozulması, kıyı bölgeleri, atıklar ve endüstriyel riskler.

Avrupa Birliği'nin sürdürülebilir gelişme eylemlerinin altı ögesi

- Çevresel kaygıların diğer politika alanları ile bütünleştirilmesi.
- AB, Üye Devletler, iş dünyası ve kamuoyu arasında ortaklık ve sorumluluk paylaşımı.
- Çevre politikası araçlarının kapsamının örneğin vergi ve sübvansiyonlar ve gönüllü anlaşmaları da içerecek şekilde genişletilmesi.
- Tüketim ve üretim kalıplarının değiştirilmesi.
- Mevzuatın uygulanması ve yaptırıma sahip olması.
- Gündem 21 ve beşinci çevresel eylem programı çerçevesinde uluslararası işbirliği.

İşleme ve imalat

Birlik içinde imalat sektörünün 2000 yılına kadar % 2.5'ten az büyüme göstermesi beklenmektedir, ancak çelik, kağıt ve mukavva ve demir dışı metal endüstriler için tahminler daha yüksektir ve bu endüstrilerin hepsi de emisyonları ve atıkları yoluyla çevre üzerinde oldukça ciddi etkilere yol açabilirler. Öte yandan, AB'de 1.6 milyondan fazla insan gelecekte büyümesi beklenen başka bir sektör olan çevre endüstrisi sektöründe istihdam edilmektedir.

İmalat şirketleri ve bunlarla ilgili çevre sorunları o kadar farklıdır ki beşinci program iyileştirme için nicel hedefler belirlemeye çalışmamıştır. Onu yerine, Birlik çevre konusunun şirket planları ve faaliyetlerine dahil edilmesini amaçlayan bir dizi eylem geliştirmiştir. Bunların en önemlilerinden biri 'çevresel yönetim ve denet planı (EMAS)'dır. Bu, faaliyetlerinin çevresel etkilerini değerlendiren ve suya ve havaya verdikleri emisyon ve atıkları, enerji tüketimini, zararlı kimyasal maddelerin kullanımını ve imalat süreçlerinin risklerini azaltmak için bir yönetim planı benimsemiş olan imalat tesislerinin AB tarafından tanınmasını sağlamaktadır. 1997 yılının ortalarından bu yana EMAS çerçevesinde 900'den fazla işyeri belgelendirilmiş olup bu sayının her yıl iki kat artması beklenmektedir.

Ulaşım

Avrupa'da en ciddi ve artmakta olan çevre sorunlarının çoğu ulaşım sektörü ile ilgilidir. Bu sektör karbon monoksit emisyonunun yaklaşık % 60'ına ve enerji ile bağlantılı CO2 emisyonlarının yaklaşık % 25'ine katkıda bulunmaktadır; başlıca gürültü kaynaklarından biridir ve toplam azot oksit emisyonunun yarısından fazlası sırf trafikten kaynaklanmaktadır. Bu emisyonlar gerek kırsal alanlarda gerek kentlerde sağlık üzerinde ciddi etkiler doğurmaktadır ve karayolu trafiğinden kaynaklanan asitleşme (NOx, poliaromatik hidrokarbonlar) ekinleri ve ormanları tahrip etmeyi sürdürmektedir. Ama insanların ve eşyaların kolay ve hızlı biçimde taşınmasına olan kamusal talep hala büyümektedir ve havayolu önümüzdeki 15 yıl içinde iki kattan fazla artması beklenmektedir.

Hükümetler, motorlu taşıt, demiryolu ve hava ulaşım endüstrileri daha fazla seyahat ve daha az hasar talebini karşılamak üzere geleceğin altyapısını planlamaktadır.

Komisyon tarafından uygulanmaya çalışılan bazı önemli önlemler arasında şunlar yer almaktadır :

- Otomobiller, kamyonlar ve otobüslerden kaynaklanan emisyonları azaltmaya devam edecek teknoloji ve yakıt değişiklikleri;

- Dışsal maliyetlerin içselleştirilmesi ve talebin çevresel bakımdan daha sürdürülebilir nitelikte ulaşım tarzlarına, örneğin karayolu yerine demiryolu ve deniz ulaşımına yönltilmesi için vergi ve sübvansiyonların kullanılması;
- Örneğin, trans-Avrupa ağları (TEN) ile başlayarak, doğa ve toplum üzerindeki olumsuz etkileri en aza indirecek şekilde ulaşım ağları ve planlarının stratejik çevresel değerlendirmelerinin yapılması;
- Uzun mesafe navlun taşımacılığı için karayollarının kullanımına karşı caydırıcılık ve 1.500 kilometreye kadar yolcu taşıma için havayolu yerine demiryolunun teşvik edilmesi.

Trans-Avrupa ağları

TEN'lerin gelecek yüzyıla doğru ulaşım hizmet etmesi öngörülmektedir. Bunlar yüksek hızlı ve geleneksel demiryollarını, karayollarını, kombine ulaşımı, iç su yollarını, limanları ve hava limanlarını birleştireceklerdir. Komisyon stratejik çevresel değerlendirme için bir metodoloji geliştirmiş olup TEN'lerin sağlık ve çevre üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirmek için farklı ulaşım koridorlarına ilişkin bu çalışmaları kullanacaktır.

Enerji

1970'lerin enerji krizinden bu yana Avrupa Birliği ekonomik büyümeyi enerji tüketimindeki artıştan ayırmayı başarmıştır. Yine de, enerji, ısıtma, ulaşım ve üretim için toplam birincil enerji talebinin 1990 ile 2010 yılları arasında % 22 oranında artması beklenmektedir. Ama enerji üretimi küresel iklim değişikliğine katkıda bulunan en önemli gazlardan biri olan karbon dioksit emisyonlarının başlıca kaynağıdır. Tatlı su göllerinin ve nehirlerin asitlenmesi, ekinlerin tahrip olması ve yerel hava kirliliği de enerji üretiminden doğan parçacık, SO₂ ve NO_x emisyonlarından kaynaklanmaktadır.

Beşinci eylem programının enerji konusuna yaklaşımı bugün de 1992 yılında olduğu kadar geçerlidir. Birlik 1994 Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Sözleşmesine taraftır ve CO₂ emisyonlarının 2000 yılına kadar 1990 seviyelerinde stabilize edilmesi amacını benimsenmiştir. Sözleşmeyi, küresel CO₂ emisyonlarını 2010 yılına kadar % 15 azaltmaya başlayacak şekilde değiştirmeyi amaçlamaktadır.

Bu ancak enerji verimliliğinin artırılması ve karbon içeriği daha az olan ya da hiç olmayan ve kükürt içeriği daha az olan ya da hiç olmayan yakıtlara geçiş yapılmasıyla gerçekleşebilir. Komisyon elektrik ve fosil yakıtların daha ekonomik bir şekilde kullanımını desteklemek ve doğal gaz gibi daha düşük karbonlu yakıtlara geçilmesini teşvik etmek amacıyla fosil yakıtlar üzerinde kombine bir enerji/karbon vergisinin konmasını önermiştir. Komisyon 1995 yılında uyumlulaştırılmış vergi uygulanmadan önce Üye Devletlerin ürün başına vergi hadlerini belirlemelerine izin veren bir geçiş dönemi uygulanmasını önermiştir.

Gelecek açısından çözülmesi gereken sorun çevrenin enerji planlaması ve arzı ile bütünleştirilmesi ve çevre, Avrupa endüstrisinin rekabet gücü ve Avrupa Birliği'nin enerji kaynakları arasında bir sinerjinin oluşturulmasıdır.

Enerji sektöründe ileriye dönük yol, düzenlemelerden çok araştırma olmuştur. Dört enerji ARGE programı enerji verimliliği (SAVE ve SAVE II) tüketim ürünleri ve diğer ürünler, güneş ve rüzgar gibi yenilenebilir enerji kaynaklarının desteklenmesi (Altener) ve temiz ve verimli enerji teknolojilerinin demonstrasyonu (JOULE-Thermier) üzerinde odaklaşmıştır.

CO2 azaltımının ekonomik maliyetleri yüksek ve belirgindir. Ama tüketiciler ve endüstriler için enerji servislerinin maliyetinin düşürülmesinden elde edilecek olan tasarruf da aynı ölçüde önemlidir.

Tarım ve ormancılık

Tarım hala Birlik bütçesinin en büyük kısmını kaplamaktadır ve Birlik halkının güvenliği ve refahı açısından hayati önem taşımaktadır. Ancak, entansif, sanayileşmiş tarım içme suyu kalitesini tehdit etmekte ve 1.000 yıllık Avrupa kuş ve hayvan popülasyonlarının, bitkilerin, doğa örtüsünün ve ormanların çeşitliliğini azaltmaktadır.

Avrupa Birliği ve Üye Devletlerin tarım politikalarının çevrenin gerekleri ile bağdaştırılmasının gerekli olduğu konusunda giderek artan bir mutabakat söz konusudur.

Yeraltı sularında (gübrelerden ve hayvan atıklarından kaynaklanan) nitrat konsantrasyonları tarımsal arazilerin % 85'inden fazlasında AB kılavuz seviyesi olan 25 mg/litre seviyesini aşmaktadır. Çiftçiler de kıt su kaynakları için kent sakinleriyle rekabet halindedir - toplam su kaynakları içinde gereksinimlerinin payı orta ve kuzey bölgelerdeki Üye Devletlerde % 33 ila güneydeki Üye Devletlerde % 82 arasında oynamaktadır. Son yıllarda gübre ve tarım ilaçlarının kullanımında azalmalara rağmen doğal ve yarı doğal habitatlar hala tarım tarafından öyle büyük bir ölçüde tehdit edilmektedir ki bir araştırmada koruma altındaki 370 alanın yarısından fazlasının tarla sürmekten drenaja, egzotik monokültürlerin ve genetik olarak değiştirilmiş organizmaların tatbikinden otlatma ve ağaçlandırmaya kadar çok çeşitli faaliyetlerden ötürü tehdit altında olduğunu ortaya koymuştur.

Avrupa Birliği'nin, geliştirildiği takdirde tarımda, özellikle de ortak tarım politikası (OTP) aracılığıyla çevresel kaygılara daha büyük önem verecek çeşitli programları vardır. 1992 OTP reformları Üye Devletleri çiftçilerin kırsal alanları koruması, üretim yöntemlerinde yoğunluğu azaltması, kirletici uygulamalardan kaçınması ve biyo-çeşitliliği koruması için teşvikler uygulamaya çağırmıştır. Aynı şekilde, bölgesel programlar organik çiftçilik, çalılık ve dağınık meyva bahçelerinin, fundalıkların korunması, yerel türler için üretme programları ve arazilerin gıda üretiminden çıkarılması ("bir kenara ayırma") için Birlik fonları sağlamaktadır.

Tarımın yol açtığı çevre tahribatının durdurulması ya da onarılması için daha yapılacak çok şey vardır. Kirlenmiş yeraltı suları, kaybedilmiş habitatlar ve türler, erozyona maruz kalan toprak - sağlıklı çevre kalitesi yeniden kazanılana kadar daha çok yıl geçmesi gerekecektir.

Yeni planlama, yönetim ve finans politikaları gerekmektedir. OTP'nin reformu (aşırı entansif tarımı teşvik eden) piyasa fiyat desteğinin yerine çevre koşulları ile bağlantılı doğrudan yardım önlemlerinin konulmasını devam ettirecek şekilde daha da genişletilmelidir. Çevresel kaygılar bir çevresel etkiler, çevresel kriterler ve en iyi uygulamalar envanteri aracılığıyla ortak pazar organizasyon planlarına dahil edilmelidir.

Üye Devletlerin, doğal alanların bütünselliğini ve değerini ihmal etmeyen bütünleşik kırsal gelişme politikaları geliştirmeleri gerekmektedir. Gerek Avrupa Birliği gerek Üye Devletler gübre ve tarım ilacı kullanımında bilinç yükseltme ve eğitim yoluyla sürdürülebilir tarımsal uygulamaları desteklemeyi planlamaktadır.

Turizm

Küresel turizmin önünüzdeki onyıllık içinde büyük bir artış göstermesi ve Avrupa Birliği'ne ya da Avrupa Birliği içinde çok sayıda yolculuk yapılması beklenmektedir. Bazı Üye Devletlerin 1970'lerde ve 1980'lerde turizmin kontrolsüz gelişimi nedeniyle yaşadıkları olumsuz deneyimlerin ışığında dünümüzün dünyasında sürdürülebilirlik öne çıkmıştır.

Sürdürülebilir turizm çoğu zaman güneşli ve sıcak olan bölgelerdeki büyük, kalıcı olmayan nüfusun ihtiyaçlarını karşılamaya yetecek temiz bir çevreye bağlıdır. Özellikle güzel ve zarar görebilen bölgeler dağlar ve kıyılardır ve bu bölgeler özel bir ihtimam ve koruma gerektirmektedir.

Turizm beşinci çevresel eylem programında yer alan beş ekonomik sektörden biridir; 1992 yılında GSYİH'nin yaklaşık % 5.5'ini ve işlerin % 6'sını temsil etmektedir. Birlik politikalarının hedefleri kitle turizminin yönetiminin ve kıyı ve dağlık alanların korunmasının iyileştirilmesi; turistlerin çevre bilincinin yükseltilmesi ve turizm hizmetlerinin çevre üzerinde daha az etkiye yol açacak şekilde iyileştirilmesi ile ilgilidir. Birlik sürdürülebilir turizm konusunda bazı pilot projeleri desteklemiş ve habitatların korunması, su kalitesinin korunması ve atıkların bertaraf edilmesinin kontrolü yoluyla turizme yarar sağlayacak olan çevresel önlemlerin uygulanmasında Üye Devletlerle birlikte çalışmıştır. Turizmdeki gelişmelerin yerel alanın doğal kaynakları üzerinde aşırı bir yük oluşturmaması için ulaşım ve enerji sektörlerinde de başka önlemlerin alınması gerekmektedir. İnsanların davranışlarını değiştirebilmeleri için turizmin yerel çevre üzerindeki etkileri hakkında kamuoyunun daha iyi bilgilendirilmesi gerekmektedir.

Kaynaşma Fonu su temini ve arıtımı altyapısı yatırımlarına verdiği destekle Akdeniz ülkelerindeki turizm üzerinde önemli etkilerde bulunacaktır. Gelecekte atık yönetimi, ulaşım ve habitatların korunması konularına daha büyük dikkat gösterilecektir. Çevresel etki değerlendirmesi hakkındaki değiştirilmiş yönerge kapsamını potansiyel olarak zarar verici bir dizi turizm projesini de içine alacak şekilde genişletmiştir.

Avrupa çevre kalitesi ödülleri

"Kıyılar için mavi bayrak" Birliğin en başarılı kamuoyu bilgilendirme eylemlerinden biri olmuştur. Her yıl sivil toplum örgütleri (NGO'lar) ülkelerinde belirlenen kıyılarda deniz kalitesini ölçerler. Örnekler, deniz sezonunda her iki haftada bir analiz edilir ve en yüksek AB standartlarına uygun olan kıyı ve limanlara mavi bayrak ödülü verilir. Kıyılar mavi (beş parametre için yönergedeki yol gösterici ilkelere uygun), yeşil (limit değerlere uygun), kırmızı (uygun değil ya da örneklenmemiş), oranj (bilgi yok) ya da siyah (sıhhi tehlike nedeniyle yüzmek yasak ve eylem başlatılmış) şeklinde derecelendirilir. Rapor yıllık olarak yayınlanır ve 1997 yılına Avrupa Komisyonu tarafından World Wide Web'de yayınlanmaya başlanmıştır.

Ne kadar ilerleme kaydettik?

Beşinci eylem programının ortalarına yaklaşırken ağır basan ruh hali ihtiyatlı bir iyimserliktir. Birlik tarafından sürdürülebilir bir geleceğe doğru bir yöneliş yapıldığı, ancak önümüzde uzanan yolun uzun ve zahmetli olduğu herkesçe kabul edilmektedir. Gerek düşünceler gerek pek çok soruya verilecek cevaplar eksiktir.

1992 yılında Avrupa Birliği düzeyinde yapılan taahhütlerin yaklaşık % 70'i gerçekleştirilmiştir, ancak Üye Devletlerdeki ilerlemenin tespiti daha zordur.

Sürdürülebilir gelişme genel nüfusun yürekten anlayış ve desteği olmadan boş bir hayal olarak kalacaktır. Ama bilimsel olgular ve teknik çözümler sürdürülebilir hayat tarzlarına kolayca çevrilememektedir. 1995 incelemesi temelinde beşinci çevresel eylem programı 1997-2000 döneminde beş öncelikli eylem alanı üzerinde odaklaşacaktır :

- Çevrenin diğer politika alanları ve ekonomik sektörlerle bütünleştirilmesi;
- Yasal araçların, özellikle de endüstri ile sektörel anlaşmaların kapsamının çevresel temizleme hedefleri ve vergileri içerecek şekilde genişletilmesi;
- Çevre hukuku ve prosedürlerinin daha etkin biçimde uygulanması ve yaptırıma kavuşturulması;
- Kamuoyu ve sivil toplumun daha fazla bilgilendirilmesi ve sürdürülebilir gelişme yolunda ilerlemeye katkıda bulunma yeteneğinin arttırılması;
- Uluslararası anlaşmalar ve programların güçlendirilmesi.

'Son beş yıl boyunca Avrupa Birliği Gündem 21'i Avrupa'da ve dünyada siyasal öncelikler listesinde üst sırada tutmak için çok çalışmıştır. Hiç bir ülke sürdürülebilir gelişmeyi kendi başına gerçekleştiremez ve küresel topluluğun önünde daha gidecek çok yol vardır.'

Kitt Bjerregaard, Çevreden sorumlu Komisyon Üyesi

Özellikle, beşinci çevresel eylem programının gözden geçirilmesiyle çevrenin ekonomik faaliyetlerle bütünleştirilmesi için bazı öncelikler belirlenmiştir :

- Ortak tarım politikasının başlıca çevre unsurlarının gelecekteki reformlara dahil edilmesi, çevresel kaygıların piyasa araçları ve kırsal gelişme ile bütünleştirilmesi ve fiyat desteklerinin azaltılması;
- Dışsal ulaşım maliyetlerinin içselleştirilmesi ve toprak kullanımı ve ulaşım planlamasının, özellikle trans-Avrupa ağları için ulaşım altyapı planlarının stratejik çevre değerlendirmeleri ile daha iyi bütünleştirilmesinin desteklenmesi, motorlu taşıt araçlarından kaynaklanan emisyonlar üzerinde denetimlerin sıkılaştırılması ve kitle ulaşımının teşviki;
- Enerji sakınımı ve yenilenebilir enerjinin desteklenmesi, talep tarafı yönetim önlemlerinin ve tüketici bilincinin teşviki;
- Sürdürülebilir üretim ve tüketim kalıplarının gerçekleştirilmesi ve özellikle küçük ve orta büyüklükte işletmelerin ihtiyaçları ve rolü ile çevre üzerinde odaklanılması;
- Turizmin, özellikle kıyı bölgelerinde çevre üzerindeki baskı ve etkilerinin sınırlandırılması için önlemlerin izlenmesi ve desteklenmesi ve sürdürülebilir turizm uygulamalarının desteklenmesi.

Doğuya bakış - Avrupa'da işbirliği

Çevre, Avrupa Birliği'nin doğusundaki ülkelere yardım amaçlı PHARE ve TACIS programlarında da en baştan beri bir öncelik olmuştur. Hatta PHARE programının ilk yılında Çekoslovakya kendi PHARE bütçesinin tamamını çevre konusuna ayırmıştır.

Rusya ve eski Sovyetler Birliği'nin diğer ülkeleri Avrupa Birliği'ne TACIS programının çevresel öğelerinin güçlendirilmesi için baskı yapmaktadır. 1996 yılında Konsey tarafından

yardımlarının en az % 10'unun çevre projelerine harcanmasının zorunlu kılınmasıyla bu istekleri kabul edilmiştir. Rusya ve Ukrayna TACIS yardımı için çevreyi öncelikli bir sektör yapmışlardır.

TACIS yakın zamanda bölgedeki tüm Çevre Bakanlıklarına çevre politikası danışmanları sağlamak üzere bir program başlatmış ve 1997 yılı başlarında bir çevre bilinci yükseltme projesi başlatılmıştır.

Orta ve doğu Avrupa'daki on ülke gelecek yüzyılın başlarında adım adım Avrupa Birliği'ne üye olmalarını amaçlayan Avrupa Anlaşmalarını onaylamıştır (Estonya, Latviya, Litvanya, Polonya, Çek Cumhuriyeti, Slovakya, Slovenya, Macaristan, Romanya ve Bulgaristan).

Genişleme, Birliğin Devlet ya da Hükümet Başkanları tarafından hem siyasal bir zorunluluk hem de tarihsel bir fırsat olarak görülmektedir. Çok farklı toplumsal, ekonomik ve siyasal koşullara sahip olan bu kadar çok sayıda üyenin katılması ihtimali 1997 Haziran ayında toplanan Hükümetlerarası Konferansta Antlaşmaların reformu konusundaki son tartışmaların başlıca konularından biri olmuştur.

Birliğe üyelikle ilgili meseleler giderek Birliğin orta ve doğu Avrupa ülkeleri ile gelecekteki ilişkilerinde öncelikleri belirleyecektir, zira bu ülkeler yasalarını, kurumlarını ve politikalarını Birlikle uyumlu hale getirmeye başlayacaklardır.

1997 Haziran ayında Komisyon, Birliğe katılmalar için yapılacak hazırlıklar bağlamında sürdürülebilir istihdam ve ekonomik büyüme için gerekli olan politika ayarlamalarını tartışan Gündem 2000'i hazırlamıştır. Birliğin iç politikalarının dört ana hedefinden biri olarak çevrenin korunması ve yüksek bir yaşam kalitesi bu gündemle tekrar teyit edilmiştir.

Orta ve doğu Avrupa'ya yönelik strateji şunları içerecektir :

- Üyelğe kabul stratejisinde çevrenin daha fazla vurgulanması;
- Avrupa Anlaşmaları çerçevesinde, bölgede çevre hukukunun ve yönetiminin iyileştirilmesi için teknik yardım ve yatırım sağlanması da dahil olmak üzere işbirliğinin devam ettirilmesi.

36'dan fazla Avrupa Devleti arasında çevre konusunda işbirliği 1991 yılında Çekoslovakya, Dobris Şatosu'nda ilk toplantılarını yapan Çevre Bakanları tarafından başlatılan 'Avrupa için Çevre' süreciyle kurumsallaştırılmıştır. Birlik bu inisiyatifi coşkuyla desteklemiş olup Avrupa'da çevre hakkında, ilki 1995 yılında yayınlanmış olan düzenli raporlar hazırlamaktadır. Avrupa'da çevre hakkında bundan sonraki rapor 1998 yılında Avrupa Çevre Kurumu tarafından yayınlanacaktır.

Bölgesel programlara, örneğin Baltık Denizi, Almanya, Polonya ve Çek Cumhuriyeti arasındaki 'siyah üçgen' kömür madenciliği bölgesi, Tuna nehri havzası, Karadeniz ve Hazar Denizi ile ilgili programlara teknik ve mali destek sağlanarak çevresel işbirliği desteklenmektedir.

Bugün, orta ve doğu Avrupa ülkelerine verilen destek tavsiyeden yatırıma doğru kaymaktadır.

Orta ve doğu Avrupa için çevresel eylem programı (ÇEP)

1993 Nisan ayında İsviçre, Lucerne'de toplanan çevre konusundaki ikinci Bakanlar Konferansı'nda onaylanan ÇEP, çevrenin eski haline getirilmesi ve korunması için neler yapılması gerektiğini ve nasıl yapılacağını genel hatlarıyla tarif etmektedir. Avrupa'nın tümünü kapsayan daha geniş bir eylem programı Çevre Bakanları tarafından 1995 yılında, Bulgaristan, Sofya'da toplanan üçüncü konferansta kabul edilmiştir.

Bu program hükümetlerin ülkelerini çevre, halkları, siyasal ve toplumsal yapıları ve ekonomilerinin sağlam ve sürdürülebilir olduğu bir geleceğe taşımak için kullanabilecekleri bir çerçeve sunmaktadır.

Küresel işbirliği Ticarette işbirliği

Uluslararası ticaret ile çevrenin korunması arasında kaçınılmaz bir çatışma yoktur. Gerek hükümetler gerek şirketler ekonomik zorluklara düşülmeden üretim ve tüketim kalıplarında büyük değişikliklerin gerçekleştirilebileceğini idrak etmektedir. Gerçekten de, güvenli çevre ve sürdürülebilir gelişme stratejileri ticaretin nihai olarak iktisadi verimliliğin artmasına katkıda bulunmasını ve dolayısıyla kaynakları ve çevre kalitesini korumasını sağlayabilir.

Birlik, en başta Dünya Ticaret Örgütü (WTO), ve Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) olmak üzere çeşitli uluslararası kuruluşlar ve bölgesel ve ikili işbirliği anlaşmaları aracılığıyla sanayileşmiş devletlerle yakın bir işbirliği içinde çalışmaktadır. Ticaret ve çevre politikalarının gerek WTO gerek bölgesel ve bölgeler arası ticaret anlaşmaları bağlamında birbirini destekler nitelikte olmasını sağlayacak ortak konular geliştirmeye çalışmaktadır.

Çevrenin korunması ile ilgili gerekler de Birliğin ticaret ve kalkınma yardımcı politikaları ile resmi olarak bütünleştirilmektedir. Örneğin, çevresel hükümler sistematik olarak ticaret anlaşmalarına dahil edilmekte ve gelişmekte olan ülkelerde sürdürülebilir üretimi teşvik etmek üzere yeni ticaret araçları hazırlanmaktadır. Avrupa Birliği'nin genelleştirilmiş tercihler sistemi sürdürülebilir biçimde yönetilen ormanlardan elde edilen ağaç ürünlerine uygulanmaktadır.

Birincil çevre projelerine ayrılan fonlar 11990-95

Sorun	Hedef	İlerleme
İklim değişikliği	"Yeryüzü gezegenin doğal absorpsiyon kapasitesinin aşılması"	Aşağıda açıklanan eylemlerin toplamı olarak ele alınabilir.
Karbon di oksit (CO2)	2000 - 1990 seviyelerinde stabilizasyon 2005 ve 2010 yıllarına kadar aşamalı olarak azaltma	Hedefte Önerildi
Metan (CH4) Azot oksit (N2O)	1994 - kontrol önlemlerinin belirlenmesi ve uygulanması	Metan azaltımı hakkında stratejik yayın Komisyon tarafından 1996 Kasım ayında yayınlandı.
Ozon tabakasının aşınması	"Ozona zarar veren emisyonların tümüyle önlenmesi nihai amacına yönelik çalışma"	CFC ve halonların 1996'ya kadar aşama aşama devreden çıkartılması
HCFC	1995 - tüketimin 1989 CFC seviyesi olan % 2.6'da sınırlandırılması	Hedefe ulaşıldı
CFC, karbon tetraklorid, halon gazları, III-triklorotan	Bazı zorunlu kullanımlar haricinde 1996 yılına kadar aşama aşama devreden çıkartılması	Hedefe ulaşıldı
Asitleşme	"Kritik yük ve seviyelerin aşılması"	Komisyon'un stratejik yayını 1997'de yayınlandı
Nox	1994 - 1990 seviyelerinde stabilizasyon 2000 - 1985 seviyelerinde % 30 azaltma	1994 - Hedefe ulaşıldı Ek önlemler olmadan hedefe ulaşılması muhtemel görünmüyor
Sox	2000 - 1985 seviyelerinde % 35 azaltma	1994 yılında hedefe ulaşıldı

(1) Birincil çevre projeleri çevre korunması üzerinde odaklaşan projelerdir; ikincil çevre projeleri çevreyle ilgili bir boyutu olmakla birlikte esas olarak başka konular üzerinde odaklaşan projelerdir.

Gelişmede işbirliği

Avrupa Birliği ve Üye Devletler birlikte küresel gelişme yardımlarını yarısından fazlasını sağlamakta olup bu 1995 yılında Birliğin GSMH'sinin % 0.38'ine eşittir. Tahsisatlar Lomé Sözleşmesi (AB'nin gelişmekte olan ülkelere yardımının % 40 ila 45'i), Asya ve Latin Amerika Devletlerine yardım programı (ALA), Akdeniz Programı ve bazı sektörel programlar aracılığıyla yapılmaktadır.

Lomé IV Sözleşmesi çerçevesinde Afrika, Karayipler ve Pasifik Devletlerine yapılan yardım 1990 yılından bu yana çevresel değerlendirmeye tabi tutulmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerde çoğu zaman yerel sivil toplum örgütlerinin (NGO) katıldığı mikro-projelere maliyetlerin % 75'ine kadar ya da 300.000 ECU tutarında yardım sağlanabilmektedir. 1982 yılından bu yana 'gelişmekte olan ülkelerde çevre' adlı bir bütçe kalemi özellikle NGO projeleri için çekici niteliktedir.

Asya ve Latin Amerika'ya yapılan yardımın en az % 10'unun çevre için harcanması zorunludur. Birliğin Asya ile işbirliği stratejisi sürdürülebilir gelişmeye katkıda bulunma ve en az müreffeh ülkelerde yoksulluğun azaltılması önceliklerini içermektedir. Çin'e AB yardımı için bir çevre stratejisi hazırlanmıştır. Çevre alanında Avrupa'nın çevresel işbirliği konusunda Asya'ya sunabilecekleri bakımından özellikle güçlü olduğu alanları belirleyen bir Avrupa-Asya stratejisi hazırlanmaktadır.

Latin Amerika için strateji, üç ana öncelikten biri olarak yoksullukla mücadeleyi içermektedir ve bu bölge kırsal popülasyonları ve ekonomileri destekleyen biyo-çeşitlilik projelerinde önemli ölçüde yardımdan faydalanmıştır.

Küresel çevre sorunlarında işbirliği

Avrupa Birliği BM Çevre Programı, Dünya Sağlık Örgütü, Sürdürülebilir Gelişme Komisyonu, BM Kalkınma Programı ve Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü gibi Birleşmiş Milletler kuruluşları aracılığıyla diğer ülkelerle aktif biçimde işbirliği yapmaktadır. Ayrıca, iklim değişikliği, ozon tabakasının aşınması, tropik ormanlar ve biyo-çeşitlilik gibi küresel çevre sorunlarına küresel, ortak çözümler geliştirmek için diğer kurumlarla da işbirliği yapmaktadır. Çoğu zaman bu çalışmalar Birlik ve Sözleşmeye taraf olan diğer ülkeler için sağlam bir eylem çerçevesi sağlayan küresel ya da bölgesel bir sözleşme ile sonuçlanmaktadır. Dolayısıyla, Birlik yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olan türlerin ve habitatların, biyo-çeşitliliğin, denizlerin ve akarsuların korunması, atıkların ve tehlikeli kimyasal maddelerin uluslararası dolaşımının denetlenmesi konusunda çeşitli sözleşmelerde diğer ülkeler, NGO'lar, bilimsel kuruluşlar ve uluslararası örgütlerle işbirliği yapmaktadır.

Sürdürülebilir bir ekonomi

Avrupa Komisyonu Başkanı Jacques Santer 17 Ocak 1997 tarihinde Avrupa Komisyonu'na sürdürülebilir gelişmenin Avrupa Birliği'nin üç görevi başarıyla yerine getirmesi anlamına geldiğini söylemiştir :

- Çevreyle daha dost bir ekonomiye geçişin başarıyla tamamlanması;
- Ekonomik performansın doğal kaynaklarımızı en iyi biçimde kullanmaya bağlı olduğunun kanıtlanması;
- Çevre korunmasının ön safında kalarak yeni işler yaratmakta ve diğer sektörlerde istihdam koşullarının devamını sağlamakta olduğumuzun kanıtlanması.

Haziran ayında, Çevre ve Sürdürülebilir Gelişme Konusundaki Avrupa Danışma Forumu'nun açılışında Jacques Santer Avrupa Birliği'nin başlıca hedeflerinden birinin 'gezegenimizi gelecek kuşaklara en azından bizim devraldığımız kadar iyi bir durumda devretmek' olduğunu söylemiştir.

AB hukukunun uygulanması ve yaptırımları

Avrupa Birliği'nin Üye Devletlerdeki çevre standartlarını ve uygulamalarını ortak bir düzeye çıkartan, çoğu zaman yönergenin kabul edildiği sırada en ileri durumda olan devlet tarafından ulaşılan düzeye dayalı, 30 yıllık sağlam bir yasama geçmişine sahiptir. Avrupa Birliği'nin yasaları tehlikeli kimyasal maddelerin test edilmesi ve etiketlenmesi, biyoteknoloji araştırmalarının ve ürünlerinin kontrolü ve belli başlı endüstriyel kazaların kontrolü gibi alanlarda dünyaya öncülük etmiştir. 1987 yılından bu yana çevre, AT Antlaşması'nda önemli bir yere sahiptir.

Yine de Birlik ilk yasalarından bazılarının modern çevre bilimi ve çevre yönetim uygulamalarını artık yansıtmadığını anlamıştır. AB çevre mevzuatının büyük kısmı Üye Devletler tarafından uygulanması ve uygulatılması gereken yönergeler şeklinde olduğundan Birlik yasalarının uygulanması ve yaptırımı ulusal yasalara ve idarelere bağlıdır.

Diğer bir sorun da Üye Devletlerin kimi zaman Birlik yasalarına her zaman ve her yerde uyulmasını sağlayacak kurumlara, kadrolara, izleme ve cezalara sahip olmamasıdır. Aynı zamanda, Birlik çevre yasalarının ihlaline ilişkin olarak Komisyon'a halk tarafından yapılan

şikayetler de bu dönemde en yüksek seviyeye çıkmıştır.

Dolayısıyla bugün esas olan Birliğin çevre mevzuatının bütünselliğinin, tutarlılığının, kapsamının, idaresinin ve yaptırımının geliştirilmesidir. Bunun için yasaların hazırlanmasında endüstri ve kamuoyunun daha fazla katılımının sağlanmasından uygulamaların daha iyi bir şekilde izlenmesi ve rapor edilmesine, birbiriyle bağlantısız, dar kapsamlı yönergelerin yerine her sektörde ortak bir çerçeve yönergesinin konmasına, Üye Devletlerin AB yasalarını uygulatan ulusal yasaların ihlaline karşı cezalar uygulamasından çevreyle ilgili davlarda Adalet Divanı kararlarına uymayan Üye Devletler için cezalar uygulanmasına kadar çok sayıda önlem gereklidir.

1997'de Komisyon bu yeni prosedürü ilk kez kullanmıştır. Üye Devletler aleyhine Divan'ın daha önceki kararlarına uymamaları ile ilgili olarak altı dava açılmıştır. Sonuçları olumlu olmuştur : çoğu durumda Üye Devletler ulusal yasalarını derhal uygun hale getirmişlerdir.

Avrupa Birliği Çevre Hukukunun Uygulanması ve Yaptırımı Ağı IMPEL Birliğin çevre hukukunun tutarlılık ve uygulama gücünün geliştirilmesi için birlikte çaba gösteren Üye Devletlerin çevre idarelerinin gayri resmi işbirliği örgütüdür. IMPEL çalışma grupları endüstriyel izinler, uygunluk değerlendirmesi ve denetimi, düzenleme süreçlerinin yönetimi ve atıkların sınırlar ötesi taşınması gibi konuları ele almaktadır.

Dördüncü ARGE programının çevre öncelikleri

Sürdürülebilir gelişme bilimsel ve teknik ilerleme olmadan sağlanamaz. Bu, Topluluğun tarım, çevre, ulaşım, endüstri ve materyaller alanlarındaki dördüncü araştırma ve geliştirme (ARGE) çerçeve programını birleştiren ortak çizgidir. İklim değişikliği ve deniz bilimi ve teknolojileri alanlarındaki özellikle çevreyle ilgili projeler için yaklaşık 1.080 milyon ECU ayrılmıştır.

Birlik 1993 yılında ARGE programlarını Birlik dışındaki ülkelerdeki bilimsel kurumlarla işbirliğine açmıştır. Örneğin, üçüncü çerçeve programı kapsamında orta ve doğu Avrupalı ortaklarla çoğu çevre, enerji ve nükleer güvenlik alanlarındaki 600'den fazla projeye 200 milyon üzerinde ECU ve diğer kaynaklar taahhüt edilmiştir. Gelişmekte olan ülkelerle sürdürülebilir gelişme amaçlı bilimsel işbirliği desteklenmektedir.

1992 yılında toplanan BM Çevre ve Gelişme Konferansı'ndan bu yana çevre açısından güvenli teknolojiyi yaygınlaştırmak için bir kaç program oluşturulmuştur. Sprint yeni teknolojilerin düzgün yayılmasına yardımcı olarak endüstriyel verimlilik ve etkinliği arttırmayı amaçlamaktadır. 1997 yılında *Uluslararası teknoloji transfer ağlarının yönetiminde iyi uygulamalar* adlı el kitabını yayınlamıştır.

Çevresel iyileşmelerin finanse edilmesi

Birliğin yapısal fonları, özellikle özel programlar aracılığıyla fonları Birlik içinde daha zengin bölgelerden daha yoksul bölgelere aktarmak suretiyle Birlik içinde daha dengeli bir sosyo-ekonomik gelişmeyi desteklemek için başlıca araçlarıdır. 1994 ile 1999 yılları arasında toplam 152.200 milyon ECU tutarında Yapısal Fon tahsis edilmiş olup Kaynaşma Fonları da 14.450 milyon ECU sağlamaktadır.

Kaynaşma Fonları dahil yapısal politikalar için tahsisatlar Avrupa Birliği bütçesinin üçte

birini ya da yıllık GSYİH'sinin % 0.45'ini almaktadır. Son reformlar çevresel kaygıların artık tüm program belgelerinde sistematik olarak ele alınması gerektiği ve tüm bölgesel programlar için kapsanan alanın çevre profillerinin hazırlanması gerektiği anlamına gelmektedir. Ulusal çevre mercileri programların geliştirilmesinde ve izlenmesinde yer almalıdır ve çevresel göstergeler program değerlendirmesinin bir parçası olarak kullanılmaktadır.

Yüksek çevre kalitesi Birliğin daha yoksul bölgelerine yatırımların çekilmesinde bir faktör olmuştur ve Fonlar giderek artan şekilde kıyıların, limanların ve nehirlerin temizlenmesi ve kirlenmiş ve bozulmuş endüstriyel ve kentsel alanların rehabilitasyonu gibi çevrenin iyileştirilmesi projeleri için ayrılmaktadır. Fonlar, ayrıca özellikle küçük ve orta büyüklükte işletmeler tarafından çevreyle dost teknolojilerin kullanımının desteklenmesi ve yenilenebilir enerji, koruma, kitle ulaşımı ve çevre yönetimi eğitimine destek için de kullanılmaktadır.

LIFE (çevre için mali araç) 1992 yılında, Birlik çevre hukukunun ve politikasının geliştirilmesini ve uygulanmasını destekleyerek bir katalizör görevi görmek için oluşturulmuştur. 1996-2000 dönemi için 450 milyon ECU tutarında bir bütçe ile doğa ve habitatların korunması, yeni teknolojiler hakkında demonstrasyon projeleri, mevzuat, çevre ve endüstrinin bütünleştirilmesi, yerel mercilere yardım ve Baltık ve Akdeniz ülkelerinde önlemler üzerinde yoğunlaşmaktadır.

AYB'nin çevre kredileri

Avrupa Yatırım Bankası (AYB) Avrupa Birliği'nin finansman kurumu olarak Birliğin çevreyi koruma ve yaşam kalitesini iyileştirme hedefine bağlıdır. Banka bu hedefleri gözetken yatırım projelerine uzun vadeli krediler sağlamakta olup kredileri yatırım maliyetlerinin % 50'sine kadar katkıda bulunmaktadır. Çevreye tahsis edilen krediler halen Birlik içindeki tüm AYB işlemlerinin yaklaşık üçte birini teşkil etmektedir - 1996 yılında 5.900 milyon ECU ve son beş yıl içinde 25.500 milyon ECU. Bu kredilerin en büyük kısmı, yaklaşık % 40'ı AB içinde, aralarında yüzlerce içme suyu iyileştirme ve atık arıtma planının da bulunduğu su yönetimi projelerine gitmiştir. Nüfus yoğunluğu yüksek alanlarda çevrenin güçlendirilmesi de AYB'nin başlıca faaliyet alanlarından bir diğeri olup çevre koruma kredilerinin yaklaşık üçte birini temsil etmektedir. Finansman, her ikisi de sürdürülebilir kentsel yapıları destekleyen kitle ulaşımı ve kentsel yenileme üzerinde yoğunlaşmıştır. 1992-1996 döneminde Banka, AB'nin komşusu olan bölgelerde, doğu ve orta Avrupa ve Akdeniz havzasında da çevre planlarına 1.700 milyon ECU tutarında kredi sağlamıştır.

Ancak, AYB'nin faaliyetlerinin çevresel etkileri finanse edilen tüm projelerde çevresel kaygıları değerlendirme kriterlerine dahil etmesi ve Avrupa yasaları ve ulusal yasalara uygunluğu kredi verilmesi için bir önkoşul yapması nedeniyle daha da büyüktür.

Eğitim ve öğretim

Güçlü bir bilgilendirme politikası toplumdaki tüm katman ve grupların enerji ve desteğine ihtiyaç duyan sürdürülebilir gelişme için bir önkoşuldur. Birlik, beşinci eylem programı çerçevesinde sürdürülebilirlik mesajının tüm yönetim düzeylerine ve toplumun tüm gruplarına ulaşması için yeni bir dizi kamuoyu bilgilendirme, networking ve eğitim önlemleri başlatmıştır.

Çevre ilk, orta ve meslek eğitimi düzeylerinde eğitimle giderek daha fazla bütünleştirilmekte ve mesleki eğitimin olağan bir parçası haline gelmektedir. Dokuz Üye Devlette temel eğitim

müfredatının bir parçasıdır. Çevre konusunda kitaplar, kitapçıklar, el kitapları ve broşürler ve görsel-işitsel malzeme şeklinde eğitsel yardım malzemeleri artmış ve yaygınlaşmıştır. Komisyon ilk ve orta öğretim öğretmenleri için öğretmen eğitim projeleri ve teknik ve tarımsal kursların ortak finansmanını yapmaktadır.

AB Üniversite çevre dersleri için eğitim kılavuzu yayınlanmıştır ve halen dokuz üniversitede çevre yönetimi konusunda Avrupa Yüksek Lisans Derecesi verilmektedir.

Kamu bilincinin yükseltilmesi

Sürdürülebilir gelişme genel nüfusun yürekten anlayış ve desteği olmadan boş bir hayal olarak kalacaktır. Ama bilimsel olgular ve teknik çözümler sürdürülebilir hayat tarzlarına kolayca çevrilememektedir.

Bu nedenle, Komisyon 1994 yılında Avrupa'da çevre bilincini yükseltme projelerine 5.4 milyon ECU katkıda bulunmuştur. Bu projeler, ticaret ve çevre gibi uluslararası temel meselelerde önde gelen NGO'lara danışmaktan enerji sakınımı, ekolojik vergi reformu, eviçi atık yönetimi, seçme ürünler için eko-etiketler, kıyı bölgeleri yönetimi ve kitle ulaşımı hakkında kamuoyu kampanyalarına kadar uzanmaktadır.

Birlik çevre hukuku çerçevesinde yurttaşların hakları

Bilgilendirilme hakkı

Hükümet politikalarının iyi olması için geçerli, doğru ve yeterli bilgi üzerine kurulu olmaları gerekir. Yurttaşların da kendi hayatları hakkında sorumlu kararlar alabilmeleri için bu bilgilerin çoğuna erişim ihtiyaçları vardır. Aynı ölçüde önemli olan bir başka husus da hükümet dosyalarının kamunun erişimine açık olmasının devlet görevlilerinin hataları ya da erki suistimal etmelerine karşı önemli bir kontrol yöntemi olmasıdır.

Çevre bilgilerine erişim hakkındaki 90/313/EEC sayılı Yönerge Üye Devletlerdeki dosyaları kamuoyuna açarak insanların, sınıai faaliyetler ve hükümet kararlarının çevresel etkilerini bizzat görebilmelerini sağlamıştır. Yönerge, ayrıca Üye Devletlerin çevrenin genel durumu hakkında bilgileri yayınlamalarını da zorunlu kılmaktadır.

Yıllarca, Avrupa kıtasında çevrenin durumunu değerlendirmek ve izlemek neredeyse imkansız olmuştur. Bu nedenle, 1994 yılında Avrupa Çevre Kurumu (EEA) Avrupa'da çevrenin durumu hakkında nesnel, güvenilir ve karşılaştırılabilir bilgi sağlamak için çalışmalara başlamıştır. 1995 yılında EEA '*Avrupa'da çevre : Dobris değerlendirilmesi*' başlıklı ilk ve hala çok kaba taslak nitelikte olan raporu yayınlamıştır. 1995 Kasım ayında Kurum beşinci eylem programı çerçevesinde ilerlemenin gözden geçirilmesinin bir parçası olarak 'Avrupa Birliği'nde Çevre' konusunda güncellenmiş bir çevre durumu raporu yayınlamıştır.

Avrupa Birliği'nde çevrenin durumu hakkında ilk kapsamlı rapor 1998 yılı sonunda EEA tarafından yayınlanacaktır.

Avrupa Komisyonu çevre koşullarını ulusal hesaplamalarla daha iyi bir biçimde bütünleştirecek çevre göstergelerinin tanımlanması için OECD ile işbirliği yapmaktadır. Eurostat (Avrupa Toplulukları İstatistik Bürosu) yakın zamanlarda, Avrupa Birliği'nde sürdürülebilir gelişmeye ilişkin 40 göstergiyi inceleyen ve BM Sürdürülebilir Gelişme

Komisyonu'nun beşinci toplantısı için sonuçları özetleyen bir pilot proje yürütmüştür. Bu proje 1997 Haziran ayında yenilenmiştir.

Görüşüne başvurulma hakkı

Hükümetlerin karar süreçlerine çevresel kaygıları dahil etmelerinin zorunlu kılınmasında ilk adım 1985 yılında Avrupa Topluluğu'nun çevresel etki değerlendirmesi hakkındaki yönergeyi kabulüyle olmuştur. 1997'de değişiklik yapılan bu yönerge alternatif çözümlerin değerlendirilmesini ve öngörmekte ve birlikte değerlendirilen küçük ama çok sayıda projenin kümülatif etkilerine izin vermektedir. Önerilen yeni bir yönerge çevresel değerlendirme prosedürlerini stratejik bölgesel ve arazi imar planları ve programlarını kapsayacak şekilde genişletecektir.

1994 yılında, beşinci eylem programı çerçevesinde Birliğin çevre politikalarını ve yasalarını halka daha yakın kılmak üzere işletmeleri, tüketicileri, sendikaları, meslek kuruluşlarını, çevre gruplarını ve yerel ve bölgesel mercileri temsilen 32 kişiden oluşan önemli bir diyalog grubu - Avrupa Çevre ve Sürdürülebilir Gelişme İçin Danışma Forumu- oluşturulmuştur.

Ayrıca, ülkeler ve farklı yönetim düzeyleri arasında işbirliği geliştirmek üzere iki diyalog grubu daha oluşturulmuştur : Üye Devletlerde, ulusal ve Birlik çevre yasalarının uygulanmasından ve uygulatılmasından sorumlu olan merciler ağı IMPEL ve Komisyon ve Üye Devletlerin üst düzey çevre yetkililerinden oluşan Çevre Politikası İnceleme Grubu.

Hükümet kararlarını gözden geçirme hakkı

Avrupa Birliği'nin çevre yasaları havayı, suyu, toprağı ve türleri korumaktadır. Bunlar genellikle ekonomik çıkarlar olarak görülmediğinden bireyler ya da gruplar çoğu zaman hükümetin Avrupa Birliği çevre hukukuna aykırı bir eyleminin gözden geçirilmesi için mahkemelere başvurma haklarını idrak etmekte güçlük çekmektedir. Komisyon'a başvurmaları ve şikayette bulunmaları mümkündür, ancak şikayet sayısı arttıkça Komisyon'un hızlı bir yanıt verme kapasitesi düşmektedir.

Komisyon, AB çevre hukukunun uygulanması ve yaptırımı hakkında geniş kapsamlı bir tebliğde çevre konularında faaliyet gösteren sivil toplum örgütlerine ve bireylere Birlik hukukunun uygulatılması için mahkemelere başvuru hakkını verme ilkesini onaylamıştır. Bu tebliğde çevre yönergeleri için bazı önergelerde yargıya başvuru hakkı tanıyan hükümlere yer verilmekte ve temsili kurumlar tarafından ulusal mahkemelere başvuru için yol gösterici ilkelerin gereği ele alınmaktadır.

Birlik hukukundan yararlanma hakkı

Avrupa Birliği yasaları Birlik içinde yaşayan herkesi, nerede yaşadıklarına ve çalıştıklarına bakmaksızın eşit biçimde korumalıdır. Bir Üye Devletin bir yönergeyi doğru biçimde uygulamaması, belirli şartlar altında bir bireyi AB hukuk çerçevesinde tesis edilmiş bir haktan yoksun bırakabilir.

Ama, Avrupa Toplulukları Adalet Divanı belirli şartlar altında, bir kişinin AB hukuku çerçevesindeki hakkının, AB hukukunun ulusal hukuka gereğince adapte edilmiş olmadığı hallerde bile bir Üye Devlet aleyhine uygulatılabileceği kararını vermiştir. Bu 'doğrudan etki' doktrini hükümet dışı kuruluşlar ulusal mahkemelerde AB çevre yönergelerini uygulatma

hakkına sahip olduğu takdirde daha da önemli olabilir. Bir birey AB hukuku çerçevesinde koruma isteyerek bir yerel mahkemeye başvurduğunda mahkeme davayı bir karar için Adalet Divanı'na havale edebilir.

Çok sayıda yurttaş bu şekilde, Üye Devletlerin hükümetlerini Avrupa Birliği çevre hukukuna hem fiiliyatta hem de sözde uymaya zorlayan olumlu kararlar aldırmaı başarmıştır.

Avrupa Komisyonu

AVRUPA BİRLİĞİ VE ÇEVRE

Kirlenme sınırlarda durmaz. Bu nedenle onunla ortaya çıktığı her yerde mücadele etmek, ya da daha iyisi önlemek zorunludur. Avrupa Birliği Avrupa'da çevreyi tehdit eden kirlilik riskleri göz önüne alarak başarısı toplumun tüm kesimlerinin, ve daha genel anlamda bizzat insanların katkıda bulunmalarına bağlı olan geniş tabanlı bir stratejiye dayanarak harekete geçmiştir.

EN

Kirlenme sınırlarda durmaz. Bu nedenle onunla ortaya çıktığı her yerde mücadele etmek, ya da daha iyisi önlemek zorunludur. Avrupa Birliği Avrupa'da çevreyi tehdit eden kirlilik riskleri göz önüne alarak başarısı toplumun tüm kesimlerinin, ve daha genel anlamda bizzat insanların katkıda bulunmalarına bağlı olan geniş tabanlı bir stratejiye dayanarak harekete geçmiştir.